

Народы свету жадаюць міру

Калі-б мы сёння глянулі на прастору ўсёй зямлі, дык убачылі-б, як на адной частцы яе — ад берагоў Ціхага акіяна да берагоў Балтыкі, ад поўначы па неабсяжны Памір — гараджы агні мірнага будаўніцтва, пракладваюцца новыя шляхі, велізарныя абвядзеныя каналы, аэляналяцкія засухаўныя пугстыі, будуюцца гіганцкія гідрастанцыі, вырастаюць новыя пасёлкі і гарады. Гэта — наша сонечная сацыялістычная Радзіма.

Мірную, стваральную працу мы пачыналі-б сёння і на берагах Ян-Цзы і Хуан-Ха, дзе 500-мільёны кітайскіх народаў, скінуўшы векавое ярма каланіяльнага прыгнёту, прыступілі да будовы сваёй краіны. Тое-ж самае мы пачыналі-б і ў краінах народнай дэмакратыі, там, дзе ўлада знаходзіцца ў руках рабочых і сялян, у руках народа.

І ўсім іншым мы ўбачылі-б на Захадзе, у раёнах Міжземнага мора, Ціхага і Індыйскага акіянаў, дзе англа-амерыканскія імперыялісты стваралі ўсе новыя і новыя ваенныя базы, накіраваныя тысячы тон боепрыпасаў і дзе ўжо яны правіваюць кроў народаў Карэі, Інданезіі, Філіпінаў, Малайі, Гэтыя, пакуль што яшчэ разрозненыя вогнішчы ваіны, ворагі міру імкнуцца ператварыць у судэльнае мора агню новай сусветнай ваіны. Яны са сваіх парламенцкіх трыбунаў, са старонак рэакцыйных амерыканскіх, англійскіх, французскіх газет адкрыта заклікаюць да атамнай, бактэрыялагічнай і хімічнай ваіны. Яны стараюцца раскоўваць Арганізацыю Аб'яднаных Нацый або зрабіць яе паслугамі атамнай зброі ў сваіх руках. Дзякуючы сваёй вядомай «манаше галасаванню», яны намагваюцца ўзаконіць усе парушэнні міжнародных дагавораў, апраўдць свае ўчарашнія, сёнешнія і тым злучаныя, якія яны яшчэ абраўняюць жыццём супроць міру і ўсяго чалавецтва. Гэтыя гангстэры з Уол-стрыта бессэрмяна прыкрываюць свой крыўдзавы разбой у Карэі сцягам Аб'яднаных Нацый. Але ніякіх сцягам не гэта прыкрыць кроў нявінных людзей, руіны і папалішчы Карэі. Не прыкрыць гэтых злачынстваў і сцягам Аб'яднаных Нацый, пад якім ворагі міру пачынаюць рабіць такія-ж свае чорныя справы, як і над любым брудным сцягам імперыялізма.

Надаўна ў адной з канадскіх газет было надрукавана інтэрв'ю па справе рэпрэсіраваных савецкіх дзяцей, якое было надрана амерыканскім палкоўнікам Бладэман адной англійцай, што запыталася яго: чаму амерыканцы не хочуць вярнуць савецкіх дзяцей да іх бацькоў? Гэты палкоўнік адказаў:

— Таму, каб не ваш і не мой сын паміраў у душпых і смаротных для здароўя ўраўнаважанага Афрыцы; для таго, каб не ваш сын і не мой быў закінуты з дыверсійным заданнем у тыл ворага...

Вось яны, зварынае аблічча амерыканскага фашызма, які імкнецца да сусветнага панавання.

Народы ўсяго свету з надзеяй глядзяць на нашу Радзіму, на наш магучы Савецкі Саюз, які заўсёды стаў і непахісна стаіць на варце свабоды і міру і які ўзначальвае фронт барацьбы за мір. Гэты фронт з кожным днём усе больш расце і шырыцца. За парунальна кароткі час, які прайшоў ад склікання Першага Сусветнага кангрэсу прыхільнікаў міру ў Парыжы да Другога Сусветнага кангрэсу ў Варшаве, мы бачым, як непамерна выраслі ва ўсім свеце сілы прыхільнікаў міру. Больш 115 мільёнаў савецкіх грамадзян, больш адной траціны часткі ўсяго насельніцтва ажнога шара ўзніклі ў свой год супроць ваіны. І безумоўна, што гэты магучы год сацыялістычнага ўз'яўлення іх непахісна воля ўсімі сіламі барацьбіць справу міру зблытаці і сарваці не адні агрэсіўны план англа-амерыканскіх імперыялістаў. Толькі гэтая воля мільянаў простых людзей стрымлівае апаляхненні шэкаўля ваіны, якія даўно ўжо ўзніклі-б і атакуюць зброю ў Карэі і распалі-б ішчэ дзесяткі новых вогнішч ваіны і знішчэння.

Таму зразумела, чаму міжнародная рэакцыя так варожна сустрае рух прыхільнікаў міру, чаму яны мабілізуюць супроць яго ўсіх цёмнашэяў — ад ішчэ і паліцыі да чорнага ватыльскага гадаўя. Але дарэмна! Ніякія пагромы і аршыты, ніякія хітраспеленыя дыпламатычныя інтрыгі і хулены, ніякія папсыкія праекцыі і забароны не змагуць і не змогуць спыніць гэтага сусветнага руху за мір, які будзе з кожным днём мацней і шырыцца.

І быў ужо вялікім пракажчай часткай Першага Сусветнага кангрэсу прыхільнікаў міру, які адбыўся ў вясковы 1919 г. І поўна, як і тады ворагі міру стараліся сарваць кангрэс. Па іх загаду французскі ўрад адмовіў у выдачы віз на ўезд у Францыю многім дэлегантам Савецкага Саюза, Кітая, краін народнай дэмакратыі, вядомым вучоным, пісьменнікам, грамадскім дзеячам, прадстаўнікам рабочых, сялян, інтэлігенцыі. І сёння па загаду тых-жа бродзі, Джонсану, Эйзенхаўеру, мацьюсаў і макартураў іх лавей Флі прымалі ўсе свае сілы, каб не дапусціць склікання Другога Сусветнага кангрэсу прыхільнікаў міру ў Шэфілдзе. Сёння граўніцы дзяржаў, падпарадкаваных пляну Маршала, закрыты для людзей, якія жадаюць міру, але шырока раскрыты для гандалюў чалавечай крыві, гангстэраў і бандытаў, ішчэ і правакатараў, былых гітлераўскіх гестапаўцаў і генералаў.

Але і на гэты раз пралічыліся амерыканскія босы і іх хадуі. Ім не ўдалося сарваць кангрэс, ён адбыўся ў Варшаве — у сталіцы польскага народа, у горадзе, на які ўпаў першы фашысцкі бомба, у горадзе, які дзякуючы самаахварнай працы ўсяго польскага народа і братаў і сясцеў Савецкага Саюза зноў паўстаў з руінаў.

Старшыня Пастаяннага камітэта Сусветнага кангрэсу прыхільнікаў міру Жюліо-Бюры ў сваім дакладзе, адзначаўшы вялікі поспехі ў аб'яднанні і арганізацыі сіл міру, сказаў, што перад небяспечнай новага сусветнага канфлікту, якая з'явілася літаральна праз некалькі год пасля заканчэння ваіны, асабліва небяходна аб'яднаць сілы ўсяго свету, зольны супроцьстаяць надыходзячай катастрофе.

Як у дакладзе старшыні кангрэсу, так і ў выступленнях усіх дэлегатаў і асабліва савецкіх дэлегатаў А. Фадзеева і І. Эрэнбурга была раскрыта і паказана варожая для ўсяго чалавецтва палітыка англа-амерыканскіх імперыялістаў. А. Фадзееў падтрымаў прапанову Жюліо-Бюры і італьянскага дэлегата Нені аб тым, каб ад імя савецкіх мільянаў прыцялаў міру ва ўсім свеце вярнуцца да Арганізацыі Аб'яднаных Нацый з пажаданнем, каб яна выканала свой абавязак перад гісторыяй і чалавецтвам па ўмацаванню міру, на арганізацыі мірнага супрацоўніцтва народаў і дзяржаў.

— Калі сілы ваіны ўнутры ААН, — звярнуўся А. Фадзееў у адрас Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, — не дадуць вам магчымасці ажыццявіць вашы-ж уласныя дэкларацыі, то народы свету, больш незлічальныя, чым тым 500 мільянаў, што падпісалі Статутамежу Адоўву, прымусяць адступіць сілы ваіны і аб'яднацца праз сваю галаву на аснове мірнага супрацоўніцтва і ажыццявіць сапраўдную праграму трывалата і працяглага міру, які-б выйшлаў жыццёвымі інтарэсамі ўсіх народаў.

Другі Сусветны кангрэс прыхільнікаў міру яшчэ больш ярка паказаў рост і магучасць сіл міру, якія аб'яднаўшыся, не дапусціць новай сусветнай ваіны.

Міру жадаюць усе народы свету. Ён патрабен сабеіту — каб узышоў і ўсклавіў яго пасеў, рабочаму — каб праца яго прынесла карысць людзям і рэдацыю азарада яго сэрца, маткам — каб бяхмарным і сонечным было неба над калыскамі іх дзяцей, над вянцамі і будучыні іх дачок і сыноў.

Шмат гамабокіх ран накінула ваіна на нашай беларускай зямлі. Толькі дзякуючы братаў і сясцеў мірнага народаў Савецкага Саюза, і перш за ўсё вялікага рускага народа, мы змаглі злучыць гэтыя раны, абдуваць сваю краіну. На месцы былых папалішч выраслі новыя пасёлкі, на зрытай сарваці і акапілі зямлі ўзняліся сады, зеляне маладая руць. Сёння негэта без радаснага хвалявання праціць вуліцамі нашай сталіцы — Мінска, які з вожным днём расце і прыгажэе. На Распубліканскай выстаўцы, якая была адкрыта воесянін гэтага года ў Мінску, мы ўбачылі не толькі тое, што зрабілі за гэтыя гады мірнай стваральнай працы; мы ўбачылі, чым жыць у гэтым народ. Тут былі зробленыя імні магучыя гуразвікі, трактары, станкі, лавамобілі, сельскагаспадарчыя прылады — усё, што патрабіла і прызначае не для ваіны і смерці, а для яшчэ большага росквіту жыцця, для шчасця мільянаў і мільянаў людзей.

Мы ўпэўнены, што сілы міру перамогуць ваіну, бо на чале гэтых незольных сіл міру стаіць непераможная наша Радзіма — магучы Савецкі Саюз, і імя вялікага правядары і настаўніка таварыша Сталіна азрае шлях да перамогі.

Максім ТАНН,
член Савецкага Камітэта абароны міру.

Прывітанне П. Глебку

Дарагі Пятро Федаравіч!

Праўдзена Саюз Савецкіх пісьменнікаў БССР гораца вітае Вас з 25 гадынавай плённай літаратурнай дзейнасці па карысць нашай сацыялістычнай Радзімы.

Вашы творы набылі шырокую вядомасць і карыстаюцца вялікай любоўю нашага чытача.

Многа зрабілі Вы і ў галіне беларускага мовазнаўства.

Ваша творчасць спалучаецца з актыўным удзелам у грамадскім жыцці рэспублікі.

Вітаючы Вас са слаўным 25-годдзем, ад усяго сэрца жадаем Вам здароўя і доўгіх год працы на карысць савецкага народа.

Якуб Колас
Пятрусь Броўка
Ніхадат Крапіва
Міхась Лынькоў
Арнаст Куляшоў
Максім Танн
Павел Кавалёў
Яна Маур
Пімен Панчанка
Ілья Гурені
Здзі Агніцвет

Іван Мележ
Усевалад Краўчанка
Іван Гутару
Васіль Барысенка
Настуся Кірзенка
Аляксандр Міронаў
Іван Шамякін
Васіль Вітка
Алесь Стаховіч
Мікалай Горцаў
Міхась Клімовіч.

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЇТВА

ОРГАН САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННИКАў БЕЛАРУСІ І УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЇТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАў БССР.

№ 48 (802)

Субота, 25 лістапада 1950 года

Цана 50 кап.

Маніфест да народаў свету

Ваіна пагражае чалавецтву — дзеям, жанчынам, мужчынам, Арганізацыя Аб'яднаных Нацый не апраўдае надзеі народаў на захаванне міру і спакою. Жыццё людзей і дасягненні чалавечай культуры ў небяспеце!

Народы хочуць спадзявацца, што Арганізацыя Аб'яднаных Нацый рашуча вернецца да тых прынцыпаў, на якіх яна была створана пасля другой сусветнай ваіны, створана з тым, каб забяспечыць свабоду, мір і ўзаемную павагу паміж народамі.

Але яшчэ большы народы свету спадзяюцца на сябе, на сваю ўласную рашымасць і добрую волю. Кожнаму чалавеку, з цярплым розумам ясна, што той, хто свяржае: «свайна непазбяжна» — пакаліцца на чалавецтва.

Чытаючы гэта пасланне, якое прынята ад імя народаў 80 краін на Другім Сусветным кангрэсе міру ў Варшаве, запэўніце, што барацьба за мір — ваша ўласная кроўная справа. Ведаце, што сотні мільянаў прыхільнікаў міру, аб'яднаўшыся, працяваюць сваю працу. Яны заклікаюць вас удзельнічаць у самай высокароднай барацьбе, якую калі-будзь вядо чалавецтву, якое перадае верыць у сваю будучыню.

Міру не чакаюць — мір заваяваюць. Аб'яднаем нашы намаганні і запатрабуем спынення ваіны, якая сёння супаінае Карэю, а ваўтра пагражае пажарам усяму свету.

Выступіць супроць спроб зноў распаліць ачагі ваіны ў Германіі і Японіі.

Разам з 500 мільёнамі людзей, якія падпісалі Статутамежу Адоўву, запатрабуем: забароны атамнай зброі, усеагульнага разброення, кантролю над гэтымі мерарыемствамі. Строгі кантроль над усеагульным разброеннем і знішчэннем атамнай зброі тэхнічна магчымы. Трэба толькі гэтага захавання.

Прымуем прыняць законы, якія караюць за ваенную прапаганду. Праставім дэлегантам нашых парламентаў, нашым урадам і Арганізацыі Аб'яднаных Нацый свае прапановы ў абарону міру, выправаўныя Другім Сусветным кангрэсам прыхільнікаў міру.

Сілы міру ва ўсіх краінах дастаткова вялікія, галасы людзей міру гучаць дастаткова гучна для таго, каб агучылі намаганні мы маглі настаць на сустрэчы прадстаўнікоў нашых вялікіх дзяржаў.

Другі Сусветны кангрэс прыхільнікаў міру з небылай сілай даказаў, што людзі, якія з'ехаліся з паці частак свету, нягледзячы на адрозненне ў поглядах, могуць дагаварыцца паміж сабой, каб прадхіліць яшчэ адной ваіны і захавць мір.

Нахай урады дзейнічаюць такім-жа чынам, і справа міру будзе выратавана.

ЗВАРОТ

да Арганізацыі Аб'яднаных Нацый

Стваралі Арганізацыю Аб'яднаных Нацый, народы свету ўсклаі на яе вялікія надзеі. Сама вялікая з гэтых надзей — надзея на мір.

Аднак ваіна сёння парушыла ўжо мірнае жыццё адных народаў, а ваўтра пагражае парушыць мірнае жыццё ўсяго чалавецтва. Калі Арганізацыя Аб'яднаных Нацый не апраўдае той галоўнай надзеі, якую на яе ўсклаілі ўсе народы свету як прадстаўленыя ў ёй сваімі ўрадамі, так і яшчэ непрадстаўленыя, калі Арганізацыя Аб'яднаных Нацый не забяспечыць чалавецтву спакою і міру, дык гэта адбываецца таму, што яна апынулася пад уцывам сіл, што занябалі адна магчымы шлях да ўсеагульнага міру — пошумачы ўсеагульнай згоды.

Калі Арганізацыя Аб'яднаных Нацый хоча апраўдаць надзеі, якія чалавецтва ўсё яшчэ ўсклае на яе, яна павіна вярнуцца да тых шляхаў, які з'яўляюцца і арганізацыі быў прадначартаваны ёй народамі, і ў якасці першага кроку на гэтым шляху забяспечыць хутчэйшае скліканне канферэнцыі нашых вялікіх дзяржаў — ЗША, Францыі, Савецкага Саюза, Англіі і Кітайскай Народнай Рэспублікі для абмеркавання і мірнага ўрагулявання маючыхся рознагласоў.

Другі Сусветны кангрэс прыхільнікаў міру, які склалаецца з дэлегатаў 80 краін і які прадстаўляе сапраўдны голас міраляубівага чалавецтва, настойвае на неадкладным разглядзе Арганізацыяй Аб'яднаных Нацый і заканадаўчымі органамі, перад якімі адказны ўрады розных краін, наступна прапанову, што накіраваны да аднаўлення і захавання міру, да аднаўлення і захавання давер'я паміж усімі краінамі, незалежна ад іх сацыяльных сістэм:

1. Запэчаціць тым, што ваіна, якая выдэста зараз у Карэі, не толькі прынесла неадольныя пакуты карэйскаму народу, але і пагражае разрасціся ў новую сусветную ваіну, мы настойваем на спыненні гэтай ваіны, на вывадзе з Карэі іназемных арміяў і на мірным ўрагуляванні ўнутранага канфлікту паміж абодвума часткамі Карэі пры ўдзеле прадстаўнікоў карэйскага народа. Мы настойваем на тым, каб гэтыя пытанне было вырашана Савецкам Бяспекі ў яго поўным саставе, уключачы прадстаўнікоў Кітайскай Народнай Рэспублікі. Мы заклікаем спыніць інтэрвенцыю амерыканскіх войскаў на кітайскім востраве Тайван (Фармоза) і ваенныя дзеянні супроць Рэспублікі В'етнама, якія таксама толькі пагражу сусветнай ваіны.

2. Мы рашуча асуджаем усялякія спробы і меры, якія прыняты ў парушэнне міжнародных пагадненняў, што забараняюць рэмітарызаванню Германіі і Японіі. Гэтыя спробы і меры ўдзельваюць сур'езнайшаю пагрозу справе міру. Мы настойліва патрабуем заключэння мірнага дагавора з аб'яднанай і дэмітарызаванай Германіяй, таксама як і з Японіяй, і вываду з абодвух гэтых краін акупацыйных войскаў.

3. Мы разглядаем гвалтоўныя спробы ўтрымаць народы ў становішчы залежнасці і каланіяльнага прыгнётаўна як пагрозу справе міру і абвясціваем правы гэтых народаў на свабоду і незалежнасць. Мы выказваемся супроць усіх форм расавай дыскрымінацыі, таму што яны нараджаюць варожасць паміж народамі і таксама ўдзельваюць сабой пагрозу міру.

4. Мы лічым неабходным выкрыць спробы агрэсараў забяспіць само разуменне таго, што такое агрэсія, і такім чынам даць павод для інашэманнага ўмяшання ва ўнутраныя справы іншых краін. Ніякія палітычныя, стратэгічныя і эканамічныя меркаванні, ніякія матывы, якія маюць сувязь з унутраным становішчам або ўнутранымі канфліктамі ў той ці іншай дзяржаве, не могуць служыць апраўданнем для ўзброенага ўмяшання якой-бы там ці было дзяржавы ў справы іншай дзяржавы. Агрэсія з'яўляецца злучным актам той дзяржавы, якая першай прымяняе ўзброеную сілу супроць другой дзяржавы, пад якім-бы там ці было прадлогам.

5. Мы лічым, што прапаганда новай ваіны стварае найвялікшую пагрозу для мірнага супрацоўніцтва народаў і з'яўляецца адным з найбольш цяжкіх злачынстваў супроць чалавецтва.

Мы звяртаемся да парламентаў усіх краін з заклікам, каб яны прынялі закон аб ахове міру, які прадугледжвае крымінальную адказнасць за прапаганда новай ваіны, у якой-бы там ці было форме.

6. Усе сумленныя людзі, незалежна ад іх палітычных перакананняў, лічаль масавае багатае знішчэнне грамадзянскага насельніцтва злучэннем супроць чалавецтва. Мы патрабуем, каб міжнародная аўтарытэтная камісія разгледзла злачынствы, якія зроблены ў Карэі, і ў прыватнасці, пытанне аб адказнасці генерала Макатура.

7. Выказваючы нарэшты патрабаванні народаў, якія ясуць на сваіх плячах цяжар ваенных бюджэтаў, жадаючы забяспечыць для ўсяго чалавецтва трывалы і працяглы мір, мы перадаем на разгляд Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, парламентаў і народаў наступныя прапановы:

1. безумоўную забарону ўсіх відаў атамнай, бактэрыялагічнай, хімічнай зброі, атрутных вясчэстваў, радыяактыўных і ўсіх іншых сродкаў масавага знішчэння;

2. абвясціць ваенным злачынцам урада, які першым іх прымяніць.

Другі Сусветны кангрэс, усведамляючы сваю адказнасць перад народамі, звяртаецца таксама з урачыстым заклікам да вялікіх дзяржаў і прапануе ім правесці па працягу 1951—1952 г. г. прагрэсіўнае, адначасовае і прапарцыянальнае скарачэнне ўсіх узброеных сіл — наземных, паветраных і ваенна-марскіх у межах ад адной трэці да паловы.

Такая мера пакалае рашучы канец гошчы ўзброення і зменшчць небяспеку агрэсіі. Яна дапамагае аблегчыць ваенныя бюджэты дзяржаў, якія пажэа кладуцца на ўсе слаі народа. Яна таксама дапамагае аднаўленню міжнароднага давер'я і неабходнага сардэчнасця паміж усімі дзяржавамі, якім-бы ні быў іх лад.

Кангрэс заўвага, што кантроль, які датычыць забароны атамнай зброі і іншых відаў зброі масавага знішчэння людзей, а таксама звычайнага ўзброення і скарачэння ўзброенняў, тэхнічна ажыццяўляемы.

Пры Совеце Бяспекі павінен быць створаны міжнародны кантрольны орган, які-б меў аўтарытэтную інспекцыю. Абавязкова гэтага органа павінен быць кантроль як над скарачэннем узброення, так і над ажыццяўленнем забароны атамнай, бактэрыялагічнай, хімічнай і іншых відаў зброі масавага знішчэння.

Каб быць дзейным, гэты кантроль не павінен адносіцца толькі да ваенных сіл, існуючага ўзброення і выпраў зброі, якая абвешчана кожнай краінай, але, паводле патрабавання міжнароднай кантрольнай камісіі, ён павінен заклучаць у інспектарванні мяркуючых ваенных сіл, існуючага ўзброення і вытворчасці зброі, апрача абвешчаных.

Гэтыя прапановы аб скарачэнні ўзброення іх з'яўляюцца першым этапам на шляху да ўсеагульнага і поўнага разброення, што з'яўляецца канчатковай мэтай прыхільнікаў міру.

Другі Сусветны кангрэс прыхільнікаў міру выказавае перакананне, што мір не можа быць гарантаваны адшуханнем раўнавагі сіл праз гошчу ўзброенняў, кангрэс скарэаваў, што меры, якія ён прапануе, не дадуць ніякай ваеннай перавагі таму ці іншаму боку, што яны баспрэчна прадхіляць ваіну, забяспечыць бяспеку і ўзымучь дорабыт усіх народаў свету.

8. Мы звяртаем увагу на тое, што пераход раду краін на ваенную эканоміку ўсё мацней парушае эканамічную сувязь і абмен паміж краінамі як сыравінай, так і вырабамі прамысловасці, шкодна ўплывае на жыццёвы ўзровень многіх народаў, перашкаджае гаспадарчому прагрэсу і дэлавоу супрацоўніцтва паміж усімі краінамі і ў канчатковым выніку служыць крыніцай канфлікту, які ўдзельваюць пагрозу справе міру. Зыходзячы з жыццёвых інтарэсаў насельніцтва ўсіх краін, імячлася да адараўлення міжнароднай абстаноўкі, мы прапануем аднавіць нармальны гандлёвы зносіны паміж рознымі краінамі на ўзвешна выгадных умовах, задовольняючых патрэбы народаў, выключачы эканамічную дыскрымінацыю ў любых ле вышчленых, забяспечваючых развіццё нацыянальнай эканомікі і эканамічнае развіццё вялікіх і малых дзяржаў.

9. Лічычы, што парушэнне культурных сувязей паміж народамі цягне за сабой раз'ядненне, страту ўзаемаарумення, стварае абстаноўку ўзаемага недавер'я і спрыяе ваеннай прапагандае і што, з другога боку, умацаванне культурных сувязей паміж народамі стварае ўмовы для ўзаемаарумення і давер'я ў агульнай барацьбе за мір, мы звяртаемся да ўсіх урадаў з заклікам сядзейнічаць палепшэнню культурных сувязей паміж народамі, узаемаму вывучэнню культурнага здобыткаў народаў. Мы прапануем садзейнічаць арганізацыі міжнародных канферэнцый дзеячоў культуры, іх узаемным наведванням іншых краін, шырокаму выданню літаратуры іншых народаў і азнаямленню з іх мастацтвам.

10. Заклікаючы Арганізацыю Аб'яднаных Нацый апраўдаць надзеі, якія народы ўсклаілі на яе, вядомым да яе ведама, што намі ўстаноўлены Сусветны Совет Міру, які будзе з'яўляцца прадстаўнічым органам, які ўключае ў свой састаў прадстаўнікоў усіх народаў свету, як краін, якія ўваходзяць у Арганізацыю Аб'яднаных Нацый, так і не прадстаўленых у ёй, уключаючы і народы тых краін, якія павяржыць з'яўляюцца залежнымі і каланіяльнымі.

У многіх краінах прыхільнікі міру ў сучасны момант падваргаюцца паліцыйскім праследванням.

У Лацінскай Амерыцы, у ЗША, у Францыі, Італіі, у розных краінах Афрыкі і Бліжняга Усходу тысячы прыхільнікаў міру пасаджаны ў турму.

Многія з тых, хто быў выбраны дэлегантам на гэты кангрэс, не могуць прысутнічаць на ім.

Сходзі ў абарону міру забаронены, паліцыйскія страляе ў прыхільнікаў міру, збівае іх.

Праследванняў не пазбеглі і вучоныя.

Другі Сусветны кангрэс міру вітае прыхільнікаў міру, якія падваргаюцца паліцыйскаму тэруру, і рашуча патрабуе супроць іх праследвання.

Кангрэс патрабуе неадкладнага вызвалення ўсіх ахвяр паліцыйскага тэруру. Кангрэс заклікае народы ўсяго свету выказаць сваю салідарнасць з высокароднымі прыхільнікамі міру, дабіцца іх вызвалення, падтрымліваць і абараняць усіх, хто змагаецца за мір ва ўсім свеце.

КАМ'ЮНІКЕ сакратарыята Сусветнага Савета Міру

23-га лістапада 1950 года ў Варшаве адбылося першае паседжанне Сусветнага Савета Міру, выбранага Другім Сусветным кангрэсам прыхільнікаў міру. Сакратарыят Сусветнага Савета Міру апублікаваў наступнае кам'юніке:

«Сусветны Совет Міру, выбраны Другім Сусветным кангрэсам прыхільнікаў міру, сабраўся на сваё першае паседжанне ў Варшаве 23-га лістапада. Ён правёў выбары бюро Сусветнага Савета Міру. У склад бюро ўвайшлі наступныя асобы:

Старшыня: Фрэдэрык Жюліо-Бюры,
Віцэ-старшыня: П'етра Нені (Італія),
Эжэн Катон (Францыя), Флетчэр (ЗША),
Фадзееў (СССР), Го Мо-жо (Кітай), прафесар Бернал (Англія), генерал Ласаро Кардэнас (Мексіка), Артур Лундквіст (Швецыя), Інфільд (Польшча), Габрыэль д'Арбусе (Чорная Афрыка).

Беларускі народ вылучае кандыдатаў у мясцовыя Саветы

На ўсіх прадпрыемствах і ўстановах, у калгасах і саўгасах рэспублікі ў абстаноўцы вялікага наліччыва і вытворчага ўздыму беларускі народ адзінадушна вылучае сваім першым кандыдатам у мясцовыя Саветы любімага правяду і настаўніка Іосіфа Вісарыявіча Сталіна. На буйнейшых прадпрыемствах і ўстановах Мінска, Гомеля, Віцебска, Гродна, Магілёва, Брэста і ў іншых гарадах і раёнах рэспублікі ў мясцовыя Саветы адзінадушна вылучаюць таксама вернага саратніка вялікага Сталіна В. М. Молатаў, Г. М. Маленкоў, Л. П. Берыя, К. Е. Варашчылаў, А. І. Міянян, Н. А. Булганін, Л. М. Кагановіч, А. А. Андрэў, Н. С. Хрушчов, Н. М. Швернін, А. Н. Касыгін, М. А. Сусліў, П. К. Панамарэнка.

Сярод кандыдатаў у мясцовыя Саветы названы імяны кіраўнікоў КП(б) Беларусі і Беларускай Савецкай дзяржавы Н. С. Патоличэва, А. Я. Кляшчова, В. І. Казлова, Л. Ф. Цанавы, С. К. Цімашэнка, В. Я. Чарнашова, Ц. С. Гарбунова, І. П. Ганенкі, П. А. Абрамківа, П. З. Калініна і П. М. Машэрава.

Першым сваім кандыдатам у Мінскі гарадскі Савет пісьменнікі Беларусі назвалі лепшага друга і настаўніка савецкага народа, спячанага імяні кіраўнікоў Іосіфа Вісарыявіча Сталіна.

Пісьменнікі на сваім сходзе адзінадушна падтрымалі вылучэнне кандыдатам у дэпутаты Мінскага гарадскога Савета вернага саратніка вялікага Сталіна — Клімента Ефрэмавіча Варашчылава.

Горача падтрымаўшы кандыдатуры І. В. Сталіна і К. Е. Варашчылава, Б. Крапіва і І. Медеж прапануюць вылучыць таксама кандыдатамі ў дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных вядомых беларускіх паэтаў, лаўрэатаў

таў Стацінскай прэміі Максіма Танка і Пётруся Броўку.

Аляксей Кузакоўскі і Анатоль Вялюгін спячанага на творчасці М. Танка і П. Броўкі.

П. Броўка і М. Танк унеслі аначны ўклад у беларускую савецкую літаратуру і сваёй творчасцю заваявалі шырокую папулярнасць у савецкага чытача. З'яўляючыся дэпутатамі Вярхоўнага Савета БССР, П. Броўка і М. Танк паказалі сябе выдатнымі грамадскімі дзеячамі. Уся іх творчасць пранікнута глыбокім савецкім патрыятызмам. Іны з'яўляюцца актыўнымі барацьбітамі за справу міру.

Агульным сходам пісьменнікаў Мінска адзінадушна вылучылі кандыдатамі ў Мінскі гарадскі Савет таварышаў І. В. Сталіна, К. Е. Варашчылава, а таксама паэтаў М. Танка і П. Броўку.

Адначасова пісьменнікі вылучылі сваім кандыдатам у Сталінскі раёнсавецкі дэпутатаў працоўных г. Мінска паэта Натра Галеку. Пісьменнікі П. Кавалёў і А. Есакю характарызаваў П. Галеку, як актыўнага члена праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР, члена-карэспандэнта Акадэміі навук БССР і як аднаго з вядучых паэтаў БССР.

Пісьменнікі Беларусі ў пісьме вялікаму Сталіну, якое прынята пад бурныя аліламенты, просіць Іосіфа Вісарыявіча даць згоду балатывавацца ў дэпутаты Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных.

Кандыдатамі ў дэпутаты гарадскога і раённага Саветаў г. Мінска вылучаны артысты тэатра оперы і балета саліста В. К. Арсенка, народная артыстка БССР В. М. Мальцова, дырэктар тэатра А. П. Целічан, артыстка рускага драматычнага тэатра народная артыстка БССР А. Б. Абуховіч і другія дзеячы мастацтва.

Раённая бібліятэка ў перадвыбарчыя дні

За выдатныя поспехі ў сацыялістычным спарборніцтве Смалявіцкага раённага бібліятэка атрымала Ганаровую граматы Камітэта па справах культуры-асветных устаноў пры Савецкім Міністраў Беларускай ССР.

За апошнія чатыры месяцы кішкіны фонд бібліятэкі павялічыўся на 7 тысяч экзэмпляраў, а лік сталых чытачоў узрос на 230 чалавек.

Асабліва ажывілася работа бібліятэкі ў перадвыбарчыя дні. На вітрынах і стэндах

раскладзена новая літаратура. У чытальным зале агітатары і прапагандысты заўсёды могуць знайсці ўсё неабходнае для таго, каб падрыхтаваць гутарку, даклад або лекцыю.

Бібліятэка накіравала на прадпрыемствы і ў калгасы раёна 24 бібліятэчкі-перасоўкі.

У гонар Другой Усеагульнай канферэнцыі прыхільнікаў міру бібліятэка правяла цікавыя літаратурна-мастацкія вечары на тэму «Варашчыла за мір».

У паход, калгасныя фізкультурынікі!

Да шматлікай шэрагі спартыўных таварыстваў нашай рэспублікі дзімі далучылася новае таварыства — «Калгаснік». Ужо самай сваёй назвай гэта таварыства гаворыць аб тым, каго яно будзе аб'ядноўваць і весті пад сваім спартыўным сцягам. Таварыства «Калгаснік», як узааемацца ў паставе Савета Міністраў БССР і ЦК КП(б)Б, створана ў мэтах масавага развіцця фізічнай культуры і спорту сярод сельскага насельніцтва і павышэння спартыўнага майстэрства сельскіх фізкультурынікаў.

Некалі, яшчэ ў першыя гады савецкай улады, В. І. Ленін гаварыў: «У нашай працоўнай краіне патрэбны мільёныя арміі фізічна моцных людзей, людзей волі, мужнасці, энергіі, настойлівасці. Ім належыць будучыня, іх рукамі будзе заваяваны права на будучыню новых асноў чалавечага грамадства».

Комуністычная партыя, выконваючы ленінскі завет, узяла фізічную культуру на абавязальнае вышнінне, зрабіла яе справай дзяржаўнай важнасці.

За гады савецкай улады ў нашай вёсцы, як і ў горадзе, адбыліся велізарныя рэвалюцыйныя пераўтварэнні. Бясплёдна знікла старая вёска з яе сахой і драўлянай баравой, галечай і цемрай. «На яе месца», як гаварыў таварыш Сталін на XVII з'ездзе партыі, — высталае новае вёска з яе грамадска-гаспадарчымі набудовамі, з яе клубамі, радыё, кіно, школамі, бібліятэкамі і ясямі, з яе трактарамі, камбайнамі, малатарнямі, аўтамабільнамі».

Калектыўная сацыялістычная праца карэнным чынам змяніла аблічча нашай вёскі, адрыла яе ад селянінаў неабдымных светлых далёкаў. Тэхніка і культура глыбока праніклі ў калгаснае жыццё, у быт. Адной з выдатных перамогаў з'яўляецца нараджэнне і стаўленне новага чалавеча на вёсцы. Гэты чалавек наваўсебды вызваўся ад ацэнкі-капіталістычных інстытутаў і пачуўся, ад «сідэтызма» высокага жыцця. Гэты чалавек, у якім калгасны пад'ём высокай творчай пачынанні, стаў сапраўдным гаспадаром зямлі, перапрацавае прыроду, пачынае жыць паводле новых прынцыпаў маралі і этыкі.

Узбуджэнне калгасцаў, будучыня аграраў, далейшае машынізацыя працы на палях — усё гэта адкрывае перад савецкім чалавечым новым перспектывам сацыялізма і культурынага жыцця. Гаспадарча магучасць калгасцаў дазваляе пераходзіць і да карэннай перапрацоўкі быту калгаснікаў. Некалі было навіной для калгасніка купіць такіх рэчы, як веласіпед ці патэфон. Цяпер гэтага для яго мала. Цяпер яму прадаць матыцы, легкавую машыну, радыё, баксёрскія пальчаткі... Іншым стала жыццё, іншымі сталі і людзі са сваімі поглядамі.

Паставу Савета Міністраў БССР і ЦК КП(б)Б аб стварэнні ў рэспубліцы спартыўнага таварыства «Калгаснік» прапаўнікі сацыялістычных паўдзустраў і зааваўненнем і ўхвалай. І гэта зразумела чаму. Паставы сааеасова і правільна ўзяла тое пытанне, якое выспела ў гучы мас. У гэтай паставе калгаснае сялянства бачыць новае праўдзленне сталінскіх клопатаў аб беларускім народзе, аб яго добрабыце і фізічным выхаванні.

Поблізу Магілёва, на прыдзяпроўскіх кручах праціраецца калгас «Комінтэрн». Гэта калгас-мільянер. На яго палетках працуюць дзесяткі складаных машын. Электрычнасць шырока прымяняецца на ровных прадсах працы. Ад палаводства,

жывялагадулі і іншых галін гаспадаркі тут атрымліваюць вялікі прыбыткі. У гэтым калгасе, дзе ўмовы жыцця мала ўжо чым адрозніваюцца ад гарадскіх умоў, па-новаму пачынаюць вырашана і праблемы быту, у прыватнасці, праблема фізічнага выхавання.

Чатыры гады таму назад у калгасе быў створаны фізкультурыны калектыў. У пачатку ён склаўся ўсяго з 8 чалавек. На яго «зобраенні» былі тады толькі алюмініявая вучобная гранада для валебольнай сетка з мячом. Але з пятам часу калектыў рос, убагачаўся спартыўнымі прыладамі. Цяпер у ім ужо 120 чалавек. Калгаснікі займаюцца ў разнастайных спартыўных секцыях: лёгкай атлетыкай, веласіпеднай, валебольнай, гарадошнай, стралявой, лыжнай і інш. Калгаснікі па-любій спорт, ён стаў іх жыццёвай неабходнасцю. Павышэння майстэрства фізкультурынікаў. 29 чалавек паспяхова здалі нормы на значкі ГПА. Два спартсмены атрымалі другі ўсеагульна разрад, сем — трэці разрад.

У фізкультурынікаў-комінтэрнаўцаў вялікія планы. Іны намерлі будучыню стадыёна, інадрма і лыжнай базы, абавязаліся падрыхтаваць у наступным годзе звыш 20 разраднаў і 100 значкістаў ГПА. Уступленне ў таварыства «Калгаснік» дае ім магчымасць шырэй разгарнуць спартыўную работу. Фізкультурынікі імкнуцца падрыхтаваць у сваім калектыве кваліфікаваных інструктараў і судзіяў па разнастайных відах спорту. Настаў час, калі вопытныя трэнеры і інструктары фізкультуры патрэбны ў калгасе гэтак-жа, як аграрам, заахатнікі ці электрамеханікі.

На Беларусі ёсць намала калгасцаў, у якіх справа фізічнай культуры, як і ў «Комінтэрне», заняла пачаснае месца.

Вось калгас імя Жданова, Мастоўскага раёна Гродзенскай вобласці. У ім моцны фізкультурыны калектыў. Свае дасягненні ён не адзін раз паказваў на спартыўных і спарборніцтвах. Праўдзленне калгасца ўсмерна дапамагае моладзі ў разгортванні фізкультурынай справы. Тут пабудаваны добры стадыён з футбольным полем і валебольнай пляцоўкай, набыты разнастайны спартыўны інвентар. Фізкультурынікі калгаса асабліва актыўна ізаваў сваю работу, калі даведзены аб стварэнні ў рэспубліцы таварыства «Калгаснік». Яны абавязаліся замацаваць новыя поспехі ў зімовым спартыўным сезоне. «На лыжы і канькі!» — кінулі яны заклік да ўсёй калгаснай моладзі. Гэты заклік падтрымалі. Новыя спартыўныя секцыі — лыжныя і канькабежныя — сталі самымі шматлікімі і актыўнымі. У часе выбараў у мясцовыя Саветы фізкультурынікі калгаса наладжваюць агітпяход. Яны прайдуць каля 80 кіламетраў, павышаюць у многіх вёсках, правядуць з выбаршчыкамі рад гутарак.

У фізкультурыны паход усё больш і больш выходзіць людзей калгаснай вёскі. З Магілёўшчыны і Брэстчыны, з Полаччыны і Палесся — з усёх куткоў Беларусі доходзяць радасныя весткі аб разгортванні фізкультурынага руху. У калгасе рэспублікі ўжо створана звыш 3.500 іназвыч фізкультурыных калектываў, якія ахопліваюць сваёй работай каля ста тысяч чалавек.

Насянына павышэння майстэрства сельскіх фізкультурынікаў. У гэтым годзе звыш 25 тысяч юнакоў і дзяўчат здалі нормы па комплексе ГПА і БПА. У фізкультурыных калектывах выхаваны сотні спартсменаў-разраднаўцаў розных катэгорыяў.

Многія сельскія спартсмены Беларусі выдатна прадэманстравалі сваё майстэрства не толькі на стадыёнах нашай рэспублікі, але і на стадыёнах Савецкага Саюза.

Улетку гэтага года ў часе Усебеларускай спартыяды мы ўпершыню ўбачылі на дарожцы Мінскага стадыёна рослага, светлавалосата юнака з калгаса «Перамога» Іванаўскага раёна Васіля Місюка. Ён — прыгун. На спартыядзе ён з першым спробы прыгнуў у вышыню на 180 сантыметраў. Трэба было яшчэ два сантыметры, каб зраўняцца з тым рэкордам Беларусі, які 12 год таму назад быў усталяваны Сокалавым, Васілю Місюку несталава тэхнікі, вопыту, і ён прыняўся ўзмоцнена трэніравацца. Вынік атрымаўся выдатным. На рэспубліканскіх спарборніцтвах сельскай моладзі ён прыгнуў у вышыню ўжо на 183 сантыметры, усталяваўшы гэтым самым новы рэкорд Беларусі. У кастрычніку Васіль Місюк з поспехам удзельнічаў ва ўсеагульных спарборніцтвах сельскай моладзі. Ён заваяваў званне чэмпіёна і рэкардсмена ССР сярод сельскіх спартсменаў. Цяпер юнак, працуючы ў сваім родным калгасе на Піншчыне, удасканальвае сваё спартыўнае майстэрства, разгортвае фізкультурыны рух сярод сваіх землякоў.

Фізкультурыны калектыў таго-ж самага калгаса «Комінтэрн», аб якім ужо валася гаворка, выхававу добрага спартсмена Міхала Балашова. Юнак не раз атрымліваў перамогі на спартыўных спарборніцтвах. Ён стаў чэмпіёнам ССР па веласіпеду. Яму прысвоена званне майстра спорту ССР.

У спартыўным руху з кожным годам усё больш і больш пачынаюць удзельнічаць нашы слаўныя калгасныя дзяўчаты. Многія з іх з'яўляюцца рэкардсменкамі раённых, абласных і рэспубліканскіх спарборніцтваў. На Усебеларускай спартыядзе гэтага года вызначылася звычайна на кожнаму калгасу імя Сталіна Бабурыскага раёна З. Сінкавец. На сваёй вельмашыне яна заваявала першае месца сярод жанчын на дыстанцыі 15 кіламетраў. Другая калгасніца — Ганна Мельніцава з вёскі Азершчына Рэчыцкага раёна стала рэкардсменкай рэспублікі па бегу на 400 метраў.

Прыкладаў росту майстэрства нашых сельскіх спартсменаў можна прывесці шмат. І ўсе яны сведчаць аб адным — аб велічы людзей нашай калгаснай вёскі, аб іх імкненні быць моцнымі і ўсеабава развіццям, гатовымі да працы і абароны сваёй Радзімы.

Урад Беларускай ССР і ЦК КП(б)Б заклікаюць працоўных рэспублікі да далейшага, больш шырокага разгортвання фізічнай культуры і спорту. «За адзін мільён фізкультурынікаў у Беларусі!» — такая цяпер пачасная і баявая задача. Вялікую ролю ў выкананні гэтай задачы адыграе стварэнне ў рэспубліцы спартыўнае таварыства «Калгаснік». Паказаным гэтым таварыству плённай работы на развіццё фізічнай культуры на вёсцы, на выхаванне ўсеабава развіцця, здаровай і жыццерадаснай будучыні камуністычнага грамадства, базмежна адданах сацыялістычнай Айчыне, справе Леніна — Сталіна.

Хай на стадыёнах вёсак і гарадоў нашай рэспублікі, на стадыёнах роднай Масквы прагучаць сцягі спартыўнай славы беларускага таварыства «Калгаснік»!

За працу, у паход, калгасныя фізкультурынікі!

Мікола ТНАЧОУ.

Абласная мастацкая выстаўка

У памяшканні клуба імя Леніна адкрылася другая пасляваенная выстаўка работ самадзейных і прафесійных мастакоў вобласці. На выстаўцы экспанаваны: жывыя, карціны, мастацкая вышывка, скульптура, разьба па дрэву і інш. — усяго звыш 135 работ.

Значнае месца займаюць работы маладых мастакоў — вучняў 11-й сярэдняй школы Гомеля — В. Сабаленкі і Р. Храпунцака, а таксама эцюды старэйшага мастака вобласці, пенсіонера В. Аксіманова.

Вялікай папулярнасцю карыстаюцца карціны «Дарога ў сяло» — С. Луг'янава, «Партрэт настаўніка» — І. Ражкова, «Партрэт лаўрэата Сталінскай прэміі тав. Чысталіева» — А. Шаўчанкі, партреты і пейзажы Ф. Махоўцова, пейзажы В. Вукоўска, наюрморты і эцюды А. Лукомскага.

Вылучаецца сваёй свежацю карціна «Пролетарскі луг» — В. Небаракі і эцюд «На будучыню клуба імя Леніна» — В. Казачэны.

Усеагульную ўвагу прыцягваюць эцюды «Восень», «Сажалка», «На рацэ Неман» — заслужанага дзеяча мастацтва БССР А. Рыбалчанкі.

Разьба па дрэву прадстаўлена кампазіцыйнай групай «Партызаны-падрыўнікі» — М. Вініскага. Маладоку рэзчыку ўдалося стварыць мужныя вобразы беларускіх партызан.

Добрае ўражанне пакідаюць скульптуры «Лей Талстой у крэсле» — Мейтуса, «Ля роднага Дняпра» — Н. Гурэвіча, а таксама работы вышывальшчыц тт. Мышкоўскай, Калмыкавай, Сухінінай, Гасак і Грудзевай.

Выстаўка сведчыць аб значным росце мастакоў вобласці, аб іх цікавасці да нарэзных тэм.

Толькі за некалькі дзён выстаўку наведала звыш 10 тысяч чалавек.

В. СЯМЕНАУ.

г. Гомель.

Новыя рукапісы Янкі Купалы

Музеём Янкі Купалы ў кастрычніку атрымана з Днепрапятроўскага абласнога партархіва некалькі новых рукапісаў Я. Купалы. Сярод іх — в'еса «Прымакі», якая надрукавана на машыцы з папраўкамі і подпісам аўтара, чарнавікі рукапісаў вершаў, што напісаны паэтам у 1911—1914 гадах.

Увесь гэты матэрыял мае вялікую каштоўнасць для вывучэння спадчыны Я. Купалы і для складання акадэмічнага выдання твораў народнага паэта.

Па слядах нашых выступленняў

«Сем нянек, а гурток без дапамогі»

Над такой назвай у нашай газеце быў надрукаваны артыкул Ул. Корбана. У артыкуле гаварылася аб адсутнасці належнай дапамогі драматычнаму калектыву заводу «Чырвоны Кастрычнік» (г. Орша). Начальнік аддзела клубных устаноў Камітэта па справах культуры-асветнага пры Савецкім Міністраў БССР І. Саснін паведаміў рэдакцыі, што Віцебскі абласны аддзел культуры-асветнага накіраваў у драматычны калектыў заводу «Чырвоны Кастрычнік» Аршанскага раёна свайго работніка для аказання метадычнай і практычнай дапамогі.

Мінская абласная сельскагаспадарчая выстаўка

Калгаснікі з Барысава наведвалі павільён Пухавіцкага раёна. Аграном райсельгасадзела расказвае экскурсантам аб нон-сагызе, які вырасцілі на тарфяніках калгаснікаў.
Фота Г. Булганіка.

Камедыя „Гора ад розуму“ на беларускай мове

У 1949 годзе наша грамадскасць адзначала 120-годдзе з дня смерці А. С. Грыбаедава, аўтара геніяльнай камедыі «Гора ад розуму», найлепшага, неперазымаемага і на сёння твора рускай вершаванай драматургіі і ўсёй сусветнай літаратуры.

У сваіх артыкулах аб творчасці Пушкіна В. Г. Вялікі ўказаў на рэалізм і пароднасць камедыі Г. Грыбаедава, як на самую істотную яе адзнаку: «Разам з «Анегідам» Пушкіна, — пісаў вялікі крытык, — «Гора ад розуму» было першым зоркам паэтычнага адлюстравання рускай рэчаіснасці ў велізарным значэнні слова. У гэтых адносінах абодва гэтыя творы палкалі сабою аснову паследуючай літаратуры, былі школаю, з якой вышлі і Дармантаў і Гоголь. Без «Анегіда» быў бы немагчымы «Герой нашых часоў», таксама як без «Анегіда» і «Гора ад розуму» Гоголь не адчуў бы сабе гатовым на адлюстраванне рускай рэчаіснасці, поўнай такой глыбіні і ісціны».

Гэтыя два геніяльныя творы непасрэдна ўсім сваім ідэяна-мастацкім багаццем уяўляюць у пераказах у нацыянальнай літаратуры нашай краіны і ўсяго свету. Такім каштоўным укладам напуюнілася наша беларуская савецкая літаратура, атрымаўшы першыя паэтычныя пераклады на беларускую мову рамана Пушкіна «Яўгені Анегід» (перакладчык Аркадзь Куляшоў) і камедыі «Гора ад розуму» Грыбаедава (перакладчык Максім Лужанін).

Аб адным з гэтых паэтычных перакладаў — камедыі «Гора ад розуму» Грыбаедава, што выпушчана Дзяржаўным выдавецтвам БССР, хочацца выказаць некалькі аўтаўг.

Пераклад Максіма Лужаніна камедыі

«Гора ад розуму» вызначаецца, на нашу думку, многім вартасцямі, уласцівым лепшым савецкім паэтычным перакладам. Аўтару ўдалося захаваць ідэіную глыбіню арыгінала, яго эмацыянальнае багацце і рэалістычнасць вобразаў, сваеасаблівае мовы і гнуткасць, разнастайнасць рытмічнай набудовы верша. Дзякуючы ўнутранай арганічнай блізкасці рускай і беларускай моваў, аўтару ўдалося поўнацю захаваць памер арыгінала, не парушаючы сінтаксіса і строфікі.

Максім Лужанін дакладна перадае сэнс арыгінала. І толькі дзе-ні-дзе назіраецца перамяшчэнне радкоў, прычым роўніца ўсё захадзі, каб поўнацю захаваць сэнсавы і вобразнае багацце ўсёй страфы.

Драматычныя канфікты камедыі пабудаваны на барацьбе двух светаў, двух непрыміральных лагераў — маладой Расіі, якая ўзвышлена ў вобразе Чацкага, чалавеча ўзвышаных думак і перадыхае пераконаннаў, і коснай масай прыгоннікаў-дваран, абаронцаў старога парадку — Фамусова, Скалазуба, Малчаліна. Палітычная завостранасць камедыі, яе шчыльнае сувязь з жыццём вызначылі рэалістычнасць прыёмаў адлюстравання рэчаіснасці і абмаляўкі кожнага наасобнага чалавечага характараў.

Са старонак камедыі «Гора ад розуму» паўстае па ўсю сваю веліч вобраз Чацкага, тыповага выразніка ідэй декабрыстаў, «словага чалавеча» з самым перадымам для таго часу сьветапоглядам. Ён выказвае здольнасць свабодна думаць, адчуваць, адкрыта і непасрэдна ставіцца да навабытнага свету і людзей. Гэта моцная, вольная, палымпная натура. І мова яго, як чалавеча адукаванага і разумнага, розна адрозніваецца ад мовы гаспадароў і расейцаў, што сабраўся ў доме Фамусова.

У палымпных, выкрывальных і дасціпных маналогах, у кароткіх, вострых рэпліках і заўвагах па адрасу Малчаліна, Скалазуба, парадкаў і звычай у краіне ваюга — увесь Чацкі. Праз мову раскрываецца ўзровень агульнага развіцця героя, яго псіхалагічны стан, свабоднасьць, прага да незалежнасці, духоўная энергія, сум на сапраўднаму, чалавечаму. Маналогі Чацкага ў беларускім варыянце камедыі, як і ў арыгінале, гучаць гняўна і выкрывальна. Яны накіраваны супроць прыгоннікаў, чыноўнікаў і кар'ерыстаў.

Добра гучыць у беларускім перакладзе і кароткія транзіяны заўвагі Чацкага, якія даўно зрабіліся пагаворкамі, крылатымі выразамі і ўвайшлі ў мову кожнага пісьменнага чалавеча. Вось некаторыя з іх:

... І дым радзімы нам салодкі і прыемны!
... Хоць новыя дамы, а погляды старыя.
... Спяшаюць набраць настаўнікаў палкі.

Паболь ізікам, патаней паюноу...
Удала зроблены пераклад вядомых прапозіцый слоў Чацкага ў адносінах да Малчаліна:

А впрочым, он дойдет до степеней известных,
Ведь нынче любят бессловесных.
У беларускім варыянце гэта гучыць так:

А зрэшты, пойдзе ён угору, безумоўна,
Цяпер-жа попят на бязмоўных.
Дасціпны саркастычны заўвагі і характарыстыкі Чацкага, накіраваны супроць бяздушынасці, цемрашальства і нікчэмнасці прадстаўнікоў так званата вышэйшага свету, перадаюцца з захаваннем усяго сансавага і эмацыянальнага багацця.

Чацкі, як сапраўдны патрыёт сваёй радзімы, выказвае рэзкі пратэст супроць заняпадання ўсяго свайго роднага, рускага, высьмейвае тупое, нявольніцкае перамяшэнне ўсяго інашэманнага прадстаўнікам вышэйшага дваранскага асяродка. Чацкі патхнёным высокай ідэяй абавязана інтэлі-

генцы са сваім народам, аб высокіх духоўных якасцях якога ён гаворыць з такою любовю і павагай. Мова Чацкага гнуткая, багатая лексічна, сведчыць аб яго духоўным багацці, аб творчых здатках яго натуры.

Перад творчым аглядам

Пасля заканчэння Вялікай Айчыннай вайны народнае вымаленне і дапаможнае мастацтва Беларусі стала развівацца з вольнай хуткасцю.

Неабходна адзначыць, што на абласных і рэспубліканскіх выстаўках народнага мастацтва, у 1945, 1946 і 1947 гадах, у асноўным былі прадстаўлены экспанаты ў галіне дапаможнага мастацтва.

На гэтых выстаўках былі паказаны ў большасці сваёй тэмныя дыянамі і вышэйшыя старэйшыя майстры Бабруйшчынам, Гомельшчынам, Палесся і іншых абласцей.

Параўнальна невялікае месца на гэтых выстаўках займалі жывыя. У жыццёвых творах самадзейных мастакоў адлюстравалася тэма барацьбы беларускага народа ў адной самі савецкага народа з нямецка-фашысцкімі захопнікамі.

Самадзейныя мастакі І. Рудыч, Н. Аўчыніцаў, В. Смірноў, Г. Грамыка, Я. Каўко і інш. у сваіх творах паказвалі, як партызаны грамілі нямецкія штабы, падрывалі эшалоны з жывой сілай і тэхнічай ворага. Мастак-самавучка Н. Лізюкоў, скульптар-самавучка А. Заспінкі, вышывальшчыца Т. Салаўнічкі і інш. паказвалі ў сваіх творах вобразы лепшых савецкіх людзей, якія змагаліся ў партызанскіх атрадах, кіраўніцтва партызанскіх атрадаў, Героў Савецкага Саюза Заслонова і Маркава, партызан асобных партызан.

Цяпер тэматыка ў работах самадзейных майстроў значна змянілася.

Калі на апошняй Рэспубліканскай выстаўцы асноўнымі тэмамі былі партызанская барацьба беларускага народа з фашысцкімі захопнікамі і вызваленне Беларусі Савецкай Арміяй, дык да 4-й Рэспубліканскай выстаўкі, якая адкрылася ў пачатку снежня г. г. у Мінску, асноўнай тэмай з'явілася стваральная праца, вобразы перадавых людзей нашай эпохі і барацьба за мір.

Аб гэтай тэматыцы сведчаць праведзеныя ў гэтым годзе абласныя выстаўкі ў гарадах Палацку, Віцебску і Магілёве. На выстаўцы ў Віцебску мастак-самавучка, муляры домбудавальніка камбіната Н. Гвоздзікаў у сваіх карцінах «Урочнішча пераходнага Чырвонага сцяга перадавой бригады», «Вестка аб узнагародзе» вельмі цікава па кампазіцыі і колеру вырашаны ўзяты тэмы. У гэтых карцінах, як і ў работах В. Смірнова — «Рыбачыі калгас», І. Іушкіна — «Партрэт савецкай дзяўчынкі», добра паказаны вобразы савецкіх людзей.

Аб гэтай тэматыцы сведчаць праведзеныя ў гэтым годзе абласныя выстаўкі ў гарадах Палацку, Віцебску і Магілёве. На выстаўцы ў Віцебску мастак-самавучка, муляры домбудавальніка камбіната Н. Гвоздзікаў у сваіх карцінах «Урочнішча пераходнага Чырвонага сцяга перадавой бригады», «Вестка аб узнагародзе» вельмі цікава па кампазіцыі і колеру вырашаны ўзяты тэмы. У гэтых карцінах, як і ў работах В. Смірнова — «Рыбачыі калгас», І. Іушкіна — «Партрэт савецкай дзяўчынкі», добра паказаны вобразы савецкіх людзей.

які працуюць у розных галінах народнай гаспадаркі.

Вельмі цікавыя па кампазіцыйнаму вырашэнню работы мастака-самавучкі з Палацка К. Маеўскага, упершыню выстаўлены на абласной выстаўцы.

Зусім яшчэ малады самадзейны мастак Палацкага вобласці В. Лабанічкі добра па колеру і кампазіцыі напісаў карціну «Экскаватар за работай». У сваёй першай рабоце ён паказвае магчымасць савецкай індустрыі.

Ужо закончыў свае работы для Рэспубліканскай выстаўкі старэйшы майстар разьбы па дрэву В. Мажок з Баранавіцкай вобласці. Ён выканаў драўляныя скульптуры «За мір», «Вашкі і дзеці» і «Працоўны дзень закончаны». Тав. Чарноў закончыў інкрустываны партрэт маршала Васілеўскага. Самадзейны скульптар Ягдзінічкі працуе над фігурай таварыша Сталіна. Мастак-самавучка Р. Галавасіцаў, аўтар выдатных беларускіх народных песень, рытуе карціну, прысвечаную гераічнай працы на заводзе «Нёман». Т. Мадараў піша карціну «Сустрэча тав. Пішанякі з выбаршчыкамі ў Жыткавічах», а т. Анісімаў працуе над карцінай «Пасадка кок-саўца».

Выдатны майстар вышывкі і тварава з г. Маладзечна М. Мікульчык рытуе вялікую па маштапу і цікавую па ідэяна-мастацкаму вырашэнню тэмавую работу «За мір», а разам з дрэву з Радашковіцкага раёна К. Саломка ўжо закончыў дзве работы з дрэва на партызанскую тэматыку — «Народныя моціўны» і «Змагары за Радзіму».

Мастакі-самавучкі Ботмаваў, Шустаў, Бобрыкаў і Казлоў пішучы карціны з жыцця гомельскай абутковай фабрыкі «Герой працы» і працуюць над вобразамі лепшых людзей.

Карціны «Рыбачкая бригада», «Вечар на калгасным полі», «Апошнія праменні» і «На Дняпры» прадставілі на выстаўку старэйшы майстар беларускага пейзажа А. Цыбульскі з г. Быхава Магілёўскай вобласці, п'ятдзясяцігадовы юбілей творчай дзейнасці якога адзначаўся 1-га кастрычніка г. г.

Падрыхтоўка да 4-й Рэспубліканскай выстаўкі народнага вымалення і дапаможнага мастацтва ў 1950 годзе шчыльна звязана з жыццём усёй нашай рэспублікі.

3. ДАШЧАНКА.

У пераходны момант у гэтым годзе абласныя выстаўкі ў гарадах Палацку, Віцебску і Магілёве. На выстаўцы ў Віцебску мастак-самавучка, муляры домбудавальніка камбіната Н. Гвоздзікаў у сваіх карцінах «Урочнішча пераходнага Чырвонага сцяга перадавой бригады», «Вестка аб узнагародзе» вельмі цікава па кампазіцыі і колеру вырашаны ўзяты тэмы. У гэтых карцінах, як і ў работах В. Смірнова — «Рыбачыі калгас», І. Іушкіна — «Партрэт савецкай дзяўчынкі», добра паказаны вобразы савецкіх людзей.

У пераходны момант у гэтым годзе абласныя выстаўкі ў гарадах Палацку, Віцебску і Магілёве. На выстаўцы ў Віцебску мастак-самавучка, муляры домбудавальніка камбіната Н. Гвоздзікаў у сваіх карцінах «Урочнішча пераходнага Чырвонага сцяга перадавой бригады», «Вестка аб узнагародзе» вельмі цікава па кампазіцыі і колеру вырашаны ўзяты тэмы. У гэтых карцінах, як і ў работах В. Смірнова — «Рыбачыі калгас», І. Іушкіна — «Партрэт савецкай дзяўчынкі», добра паказаны вобразы савецкіх людзей.

Фельетон МУХА-УЛІТА

Есць такая муха, якую называюць мухай-улітай. Медыцына сцвярджае, што гэтая муха з'яўляецца перадавачкай заразы. І гэта сапраўды так.

Завялася такая муха-уліта і ў горадзе Барысава пад прывішчам Шапіра Міхаіла Ізраілевіча, які пражывае па вул. Свабоды, у доме № 105. Неяк зацікава гэтая муха ў гарадскіх фінансавых аддзеле і адразу да работнікаў з папалонам-прасьбай:

— Дарагія фінансісты, дадце мне патэнт на права саматужнай вытворчасці і распаўсюджвання.

— А што вы будзеце вырабляць?

— Рамкі для фатаграфій, упрыгожванне пакоў...

Светлікі фінансавы службю, не доўга думуючы, узлі і выдалі патэнт.

Шапіра актыўна ўзяўся за сваё рамяство. Рынк Барысава былі завалены рамкамі са шкла, абклеенымі для большай прынады чырвонай, залёнай і жоўтай паперай.

Але гандаль рамкамі мала радаваў Шапіра. Як-ні-як, справа патрабуе клопатаў. І Міхаіл Ізраілевіч знайшоў больш лёгкі і больш прыбытковы заробак. Памежваў, пакапаўся ў ямах адкідаў мастацтва і вынігнуў адтуль забытую старасвецкую.

Пры дапамозе фотаапарата Шапіра пачаў размазваць такі пошлы малюнак-акрылкі: падокова, унутры малдава пара ў абдымку... Уліце падісе: «Пяшчоту і каханне я свята аберагаю». Усё гэта хутка з'явілася на рынках Барысава.

Першы поспех вельмі спадабаў Шапіра і ён рашыў павялічыць асартымент сваёй «спрадукцыі». Неўзабаве з'явіліся фатаакрылкі з надпісамі: «За мілых жанчын, прыгожых жанчын, што любілі нас хоп адзін раз», «Дару таму, хто дарга сэрцу майму», «Сэрцам і душою кахаю цябе, не забывай мяне» і многія іншыя.

Больш таго, Шапіра не забыўся і аб дзесяці. І тут-жа з'явіўся аздамак: сядзіць хлопчык і дзючыцца, прытуліўшы свае галовы, а зверху надпіс: «Ты мяне кахаеш?».

Здаўляе, што ўся «спрадукцыя» Шапіра адрыва прадаецца па вуліцах горада. Гэта бачна, але не прымаюць ніякіх захадаў пават і тыя работнікі, якія павінны былі забараніць прапаганду пошлай «спрадукцыі».

Камертыйная ўстанова Шапіра за два гады вельмі разраслася. Цяпер у гэтай «установе» працуюць два пастаянныя агенты-распаўсюджальнікі: адзін прадае ў Нова-Барысава, другі — у Стара-Барысава. Апрача таго, у яго ёсць агенты-распаўсюджальнікі ў пяцінах.

Так са згоды даверлівых работнікаў Барысаўскага горфінансдзела і па сёнешні дзень забурджае сваёй «спрадукцыяй» рынк Барысава нейкі Шапіра. Ці не час-бы ўжо ўтаймаваць яго прадпрыемствавую натуру?

І. АБАДЗЕНКА.

НОВЫЯ КНІГІ

У Дзяржаўным выдавецтве БССР вышлі наступныя кнігі:

Рэдакцыя мастацкай літаратуры

Макар Паслядоўч—«Свята над Ліпскам». На рускай мове. Пераклад з беларускай Нікалая Гаруева. Мастак В. Галюбоў. Тыраж 30.000 экз., стар. 164. Цана 6 руб. 15 кап.

Елізар Мальцаў—«Ад усяго сэрца». Раман. На рускай мове. Афармленне кнігі мастака А. Салеткі. Тыраж 30.000 экз., стар. 340. Цана 10 руб.

Дзе ў Лідзе Дом культуры?

Горад Ліда — вялікі прамысловы цэнтр нашай вобласці. У ім вялікая колькасць пасельніцтва — рабочых, служачых, студэнтаў і вучняў. Усе яны пасля работы або вучобы хочуць культуры правесці свой адпачынак. І не гэта сказаць, каб яго не было дзе арганізаваць. Пры гарадскім Доме культуры існуе адзіны самадзейны тэатральны калектыў. Сваю работу ён пачаў са стварэння мастацкага савета. Ужо на першым абмеркаванні п'есы «Без віны вінаватыя» мастацкаму савету калектыва і яго кіраўніку І. Шоўку давалася многа праправаць з асобнымі ўдзельнікамі. Што датычна «заостальнага перыяду» работы, то аб ім некаторыя ўдзельнікі і сцвярджаюць не хацелі. Многія з іх не вытрымалі першых іспытаў і пакінулі калектыў.

Пасля гэтага мастацкаму савету і давалася сваю работу пачынаць спачатку, павомаму. Гэтае новае заключалася ў тым, што раней у калектыў той або іншы ўдзельнік прыходзіў «заіснаваць», а цяпер кожны ўдзельнік прымаўся на паседжанні мастацкага савета. Гэта ўзяло аўтарытэт мастацкага савета.

Калектыў ствараўся не адасоблена сама сабе, а пад непасрэдным назіраннем і пры штодзённым увазе грамадскага горада.

На першую генеральную рэпетыцыю спектакля «Без віны вінаватыя» сабралася столькі гасцей, што глядзельная зала не магла ўсіх змясціць. А калі рэпетыцыя скончылася, глядзчы разам з калектывам пачалі гораха абмяркоўваць спектакль, указваючы на ўрачы, адзначаючы недахопы.

Было зроблена вельмі многа заўваг выканаўцам і пастаўшчыку. Пасля гэтага ўдзельнікі самадзейнасці яшчэ больш

адчулі сваю адказнасць за даручаную ім справу. Яны разумелі, што грамадскаму гораду цікавіцца ім, цэнціць і творчую работу.

Акрыленыя першымі творчымі радасямі, удзельнікі тэатральнага калектыва з новай энергіяй узяліся за падрыхтоўку п'есы А. Карнейчыка «Платон Крэчат».

Пасля першага спектакля калектыў у сваім колькасным складзе значна ўзрос, і каб заняць у новым спектаклі ўсіх жадаючых, мастацкаму савету і кіраўніцтву давалася на кожную роль увесці дублёра. Калі п'еса была падрыхтавана, ён іграў па чарзе першы і другі склад. Гэта было сапраўднае творчае супрацоўніцтва паміж выканаўцамі, і яно ў многім спрыяла далейшаму творчаму росту калектыва.

Трэнні сур'ёзным спектаклем на творчым шляху калектыва з'явіўся «Дзе А. Астроўскага. Працуючы над гэтай п'есай, калектыў яшчэ больш адчуў, што работа над класікай рускай драматургіі вельмі складаная.

Новы спектакль з'явіўся несумненным творчым дасягненнем. Толькі ў горадзе Ліды ён быў паказаны 15 разоў, не гаворачы ўжо аб тым, што ён з поспехам быў паказаны глядзцам абласнога цэнтру ў драматычным тэатры і клубе чыгуначнікаў. Глядзчы горада Гродна цэпла і гасцінна сустраці самадзейны тэатр Лідскага гарадскога Дома культуры, а яго работа была адзначана Камітэтам па справах культуры і мастацтва пры Савецкім Міністэрстве БССР, які прэміраваў калектыў ганаровай граматай і выдаў грашовую прэмію ў тры тысячы рублёў.

Пасля гэтага тэатральны калектыў з большай энергіяй і энтузіязмам узяўся за

творчую работу над новымі пастаўкамі. Пазней ім былі пастаўлены спектаклі «Хто смеяцца апошні» К. Крапіны, «Асцеражцеся лютых» А. Арубэва. Быў падыскраваны рад цікавых канцэртных праграм.

Рыхтуючыся да ўсесаюзнага агляда самадзейных рабочых і служачых, аэраграфічны калектыў працаваў над п'есай М. Горкага «Апошнія», а харавы і танцавальны калектыў рыхтаваў цікавыя праграмы. Але ажыццявіць да каштавае творчыя замыслы калектывам не ўдалося. Рашэннем Лідскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных памяншана «вож культуры перадавае адной з арганізацый, а новага памішкіна воль ужо для двух месяцаў не прадстаўлена. І гэта не турбуе старшыню гарадскога Савета тав. Рагалевіча, як, між іншым, не дае яго і той факт, што самадзейны калектыў Ліды фактычна перасталі інаваць з прычыны адсутнасці памішкіна.

Час падрыхтоўкі да ўсесаюзнага агляда мастацкай самадзейнасці рабочых і служачых даўно скончыўся, надышоў час правядзення агляда. Грамадскаму гораду не можа прымірыцца з тым, што добры самадзейны калектыў спыніў сваю работу. Бомамоўным і моладзь, шматлікія ўдзельнікі самадзейнасці настойліва патрабуюць да мастацкага самадзейнага калектыва памішкіна, у якім-бы ён мог працаваць.

На ўсё гэта павінны нарочце звярнуць увагу старшыня Лідскага гарадскога Савета тав. Рагалевіч і Камітэт па справах культуры і мастацтва пры Савецкім Міністэрстве БССР.

В. НОСАУ.

У пісьменніку Румынскай Народнай Рэспублікі

Надаўна адбыўся Пленум Камітэта Саюза пісьменнікаў Румынскай Народнай Рэспублікі. На Пленуме з дакладам аб «Становішчы ў літаратуры РНР і дзейнасці Саюза пісьменнікаў» выступіў Міхаіл Бенюк.

Давалічкі спыніўся на шляхах развіцця літаратуры ў Румыніі ў першыя гады пасля 23 жніўня 1944 г. Ён сказаў, што перад Саюзам стала задача—дамагчыся яшчэ большага ўздыму, што наступіў у літаратуры пасля вызвалення краіны Савецкай Арміяй, дзякуючы поспехам рабочага класа і дапамозе, якую аказвае творчым работнікам партыя.

Міхаіл Бенюк адзначыў сур'ёзныя крокі па стварэнню новай літаратуры. Асаблівы поспехі мае ў апошні час паэзія. У творах паэта А. Тома, у «Гаспадары» Марыі Бануш, у яе паме, напісанай пад уражаннямі ад паездкі ў СССР, у творах Дана Дашліу «Лазар з Рускі», «У імя жыцця, падпішыся!», у творах Буджэна Жабелэану «Ліліі» і «У сале Сахіа», у паэмах Веранікі Нарумбаку, Ніны Касіян, Чычароне Таадараску, Міху Драгамір, Буджэна Фрунза, Віктара Тулбурэ і ў творах моладзі адлюстроўваюцца дасягненні румынскага народа ў барацьбе за пабудову сацыялізму і абарону міру.

Румынскія паэты, адкінуўшы буржуазныя металы, наблізіўшыся да жыцця і актыўна ўдзельнічаючы ў барацьбе свайго народа, адолелі перадаць у жытых мастацкіх пераканальных вобразах любові народа да новай будаўніцтва, да сацыялізму, да нахвінцеля сацыялістычнага будаўніцтва, Румынскай Рабочай Партыі,

да вялікай краіны сацыялізму і да геніяльнага правядыра і настаўніка працоўных усяго свету Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна.

У творах румынскіх паэтаў яра адлюстравана непрымірмая паяваць да ворагаў народа, супроць імперыялістычных падзішчыкаў вайны.

Новых поспехаў дамаглася ў апошні час румынская проза. Буіны дасягненні мае Міхаіл Салавану, які ў сваім рамане «Мітра Кокар» з уласцівым пісьменніцкім майстэрствам адолеў паказваць, як барацьба працоўнага сялянства нараджае ў найбольш пераважных яго прадстаўніках сацыялістычную свядомасць.

Кнігі «Сталь і хлеб» Іона Калугару, «Канец скартам» Аляксандру Жар, «Братныя пшаніцы» Іотраці, «Заснаванне» Еусебіу Камізар, «Секры ў прадонні» Вайда, «Давер» М. Новікава—аўмаюць пачэснае месца ў румынскай літаратуры апошніх гадоў. Каштоўным у гэтых творах з'яўляецца тое, што яны закранаюць важныя пытанні жыцця, такіх, як сацыялістычная прамысловасць, мінулае рабочага руху, або такіх, як жыццё палітычных зняволеных у турмах і лагерах і інш.

Траба адзначыць поспехі ў драматургіі, якія з'яўляюцца важнымі вехамі ў барацьбе за новую літаратуру. П'есы «Вялікі дзень» Марыі Бануш, «Пустазелле» Аўраза Баранга, «Вогненная кропачка» М. Давідолу, «Новы брод» Лучыі Дэмэтрыу паказваюць жыццё румынскага народа ў яго вышэйшым развіцці.

Мае дасягненні і літаратура для дзяцей. У першую чаргу неабходна сказаць пра

да вялікай краіны сацыялізму і да геніяльнага правядыра і настаўніка працоўных усяго свету Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна.

У сваім дакладзе Міхаіл Бенюк спыніўся таксама на радзе недахопаў у галіне літаратурнай творчасці, паэзіі, прозы, драматургіі, літаратуры для дзяцей, у працы Саюза пісьменнікаў Румынскай Народнай Рэспублікі.

На Пленуме шырока абмяркоўваліся недахопы ў літаратурнай творчасці. Пленум вынес паставу аб рэарганізацыі кіраўніцтва, Старшніцы Саюза пісьменнікаў і выбары пісьменнікаў Міхаіла Салавану.

Бюро новага кіраўніцтва Саюза наменціла план працы на бліжэйшы час.

Будзе праведзена шырокае абмеркаванне пытанняў румынскай паэзіі. Доклад зробіць паэт Міхаіл Бенюк. У гэтым месці крытык Іон Вітнер працягне даклад аб літаратурнай крытыцы. Да кашта года будучы абмеркаваны пытанні прозы на докладу, які зробіць сакратар Саюза М. Новікаў.

Пасля агульнарумынскай нарады малодзых пісьменнікаў Саюз паставіў выдаць апалягоў малодзых паэтаў. Кіраўніцтва Саюза пісьменнікаў, да палітрыкі дзейнасці літаратурных гурткоў, наменціла рад мерапрыемстваў: актывізацыю камісіі малодзых талентаў, палізаваўне абласных нарад, умацаванне кіраўніцтва гурткамі прымацаваннем да іх пісьменнікаў, якія маюць вялікі вопыт працы.

Для дапамогі пачынаючым пісьменнікам створана школа літаратуры і крытыкі імя Міхаіла Эмінеску.

(Уласн. інфарм.).

Ю. НІКАЛАЕЎ

Ідэйны тупік

«20-е стагоддзе—стагоддзе Амерыкі» — пад такім догудам амерыканскі імперыялізм мабілізуе ўсе сілы на барацьбу за сусветнае панаванне, за ператварэнне ўсёх народаў у нявольніцкаў амерыканскага манавялісцкага капітала.

Рэакцыйныя газеты і часопісы ЗША, якія знаходзяцца пад кантролем такіх гангстараў пара, як Херст і іншыя, адгрываюць асабліва агідную ролю ў распальванні шавінізму і расавай нянавісці. З бруных старонак буржуазнага друку нахабна гучыць заклік да знішчэння іншых народаў, да ператварэння іх у амерыканскіх нявольніцкаў, да вайны супроць Савецкага Саюза і краін народнай дамажраты.

Проз друку, радыё, кіно, школу, навуку і рэлігію распаўсюджаюцца кабіральскія расавыя «тэорыі» аб няпоўнаценнасці неграў, індыйцаў, манголаў, мексіканцаў, яўраў і іншыя багзлаўныя спвержэнні аб «перавазе» «стопроцатных амерыканцаў» над усімі народамі свету.

Шмат разоў выдываліся і зноў перавыдаюцца людзская кніга Гітлера «Майн кампф» і «творы» Гебелса. Шматлікая армія фашысцкіх савецкагаў са скору лезе, каб давесці перавагу белай расы над «калароўмі».

У шматлікіх «работах» сацыялагу-расістаў Паўлемера, Томпаса, Фрэйзера, Уорнера і іншых даводзіцца расавая няпоўнаценнасць неграў. У «работах» гэтых злоеішых ворагаў чалавечтва найвольшчыя выступае ў якасці натуральнага становішча для неграў. Соцыялагі-расісты часта свае довады і ілжэнавуковыя вывады ўсялякім чынам маскіруюць.

У якасці тыповага прыкладу можна прывесці кнігу Ханцінгтона «Вытокі шмалізацыі», якая вышла ў Нью-Йорку ў

1945 годзе. Гэтага «работы», паводле адукум аўтара, павінна пераканаць чытача ў тым, якое «выключнае становішча» і «шмалізацыйныя задачы» маюць народы англа-саксонскага паходжання і ЗША ў асаблівасці. Для гэтай мэты Ханцінгтон падбраў статыстычныя табліцы, мабілізаваў фізічную геаграфію і тэорыю натуральнага адбору, якая скажона да непазнавальнасці. Найбольш яскрава бачны з-пад маскі «вучонага» аслінны вушы расіста ў яго доследах параўнаўчая «жыццёздольнасць» нацыяў. У шматлікіх табліцах з фальсіфікаванымі сацыяльна-эканамічнымі паказальнікамі ён на першае месца ставіць народы ЗША, Англіі і брытанскія дэміянаў, які нібы найбольш жыццёздольны нашай свету. Для абгрунтавання міфічнай «асаблівай жыццёздольнасці» англа-саксаў Ханцінгтон вынайшоў расісцкую «тэорыю» «выбраных родных груп», да якіх ён далучае, поруч з англа-саксамі, і прускіх юнкераў.

Рэакцыйны сацыялаг Багаруц у сваёй кнізе «Іміграцыя і адносінны рас», характарызуе гэтыя нацыянальныя асаблівасці французцаў, рускіх, грэкаў, яўраў, кітайцаў, туркаў, індусаў і інш., адным народам прынясе ў якасці нацыянальнай асаблівасці «жывасць», другім — «ненадзейнасць», трэцім — «нахабства», чацвёртым — «неахайнасць».

Амерыканскі прафесар Фейрчайлд на старонках сваіх «вучоных» работ сцвярджае, што нацыянальны сутыкненні зусім натуральныя, універсальныя, апраўданы з навуковага пункту погляду і ў цэлым з'яўляюцца добравольным фактарам у жыцці чалавечтва. Гэта—нахабны заклік да расіравы над нацыянальнымі меншасцямі і імя перамогі «вышэйшай» расы.

Расісцкую лухту прадагваюць у сваіх «работах» дзесяткі амерыканскіх ілжэнавуконых—біёлагаў, псіхолагаў, археолагаў і інш. Ілжэнавука аб стучым стварэнні людзей вельмівага тыпу, якая грунтуецца на вейманіска-марганіскай генетыцы, складае аснову «твораў» не толькі нямецка-фашысцкіх, але і амерыканскіх расістаў. Амерыканскія вейманісты-марганісты, які паказвае абвешта для кантраста генетыкаў, што адбыўся ў ЗША ў ліпені 1948 года, вырашаюць пытанні чалавечтва. На старонках свайго «Абгрунтавання расісцкай ідэяў» яны займаюцца абгрунтаваннем расісма з дапамогай генетыкі.

Расісцкае цемрашальства шырока распаўсюджана ў амерыканскай псіхалагічнай «навуцы». Можна прыгадаць, што ў фашыскай Германіі псіхалогія таксама скарыстоўвалася для абгрунтавання расісма. Амерыканскія псіхологі-расісты сфармулявалі дзевяці напюнаўнаценнасці народаў, якія не належыць да англа-саксаў.

Расізм буржуазнага вучонага ЗША працягваюць нават у археолагі. Амерыканскі археолаг В. Тэйлар сфармаваў канструюваць нейкую агульначалавечую культуру, нахадкамі якой нібы з'яўляюцца англа-саксы, а культуру іншых народаў ён абвешчае прымітыўнай.

У распаўсюджанай расісма ад ілжэнавуконых не адстаюць і амерыканскія газетныя пісакі. Вядомы цемрашаль Уолтэр Ліпман у сваіх артыкулах заўвагае, што амерыканцы—адзіная раса, якая здолна кіраваць развіццём сусветнай гісторыі. Кіроў Говард, выдвец газет і адзін з уласніцкаў газетнага траса «Скрыпс-Говард», завіў: «Не надаваіце значэння армянам. Мы іх не лічым за людзей». Прыкладу такіх выказванняў газетных бізнесменаў, сенатараў і палітыкаў можна прывесці безліч. Даволі сказаць, што ні хто іншы, як прэзідэнт ЗША Труман у кожным сваім выступленні імякнеца дзевяці, што Злучаныя Штаты закліканы кіраваць усім светам.